

На 10 септември, понеделник, 2012 г. от 11 часа в Държавна агенция "Архиви" ще представи сайта „Протоколи и решения на Политбюро на БКП (1944-1989)".

В него са публикувани общо 2459 протоколи и решения, от които 897 секретни. До този момент това е най-големият дигитализиран фонд на Държавна Агенция "Архиви" (ДАА).

*Сайтът **desebg.com** ви предлага интервю с председателя на Държавна агенция архиви доц. д-р **Мартин Иванов** за това как е направена първата крачка към дигитализирането на държавните архиви.*

Г-н Иванов, още при встъпването си в длъжност заявихте, че една от целите ви като председател на Държавна агенция „Архиви” е да започнете дигитализирането на националните архиви. Какво заварихте и каква стратегия изградихте?

- Да, наистина, дигитализацията е един от важните ми приоритети като председател на ДА "Архиви". Целта е българският архив най-сетне да прекрачи прага на 21. век. Благодарение на новите технологии за първи път в историята си той може да се обърне директно към своите читатели, вместо да е в една по-пасивна позиция.

Ползвахте ли чуждестранен опит?

- Опитавме, но за съжаление тук “чуждестранният опит” не бе много от полза. В края на миналата година специално посетихме архива на Естония, за да видим как там колегите са се справили със задачата. За разлика от другите европейски страни обаче у нас интересът към родовата история е много по-ограничен. Докато във Франция, Германия или дори Естония след пенсионирането си десетки хиляди се впускат в проучване на фамилните си корени у нас все още това предизвиква интереса на единици. Ето защо не можехме да тръгнем по вече стандартния път на колегите от ЕС – да сканираме и пуснем он-лайн кръщелни свидетелства, актове за раждане, за брак, за смърт и т.н. Вместо това се запитахме какво от нашите документи би представлявало по-голям обществен интерес.

Как и защо решенията на Политбюро на ЦК на БКП бяха определени като първите, в пилотния проект за дигитализиране?

- Опитът ми на историк през последните десетина години ми показва, че архивът на Политбюро на БКП съдържа изключително ценни документи. Достъпът до тях през интернет би позволил на мнозина да повдигнат завесата и да надникнат в самия механизъм на упражняване на властта в една тоталитарна държава. От друга страна, и това също бе много важно за нас, темата за комунистическото ни минало вълнува все още мнозина българи. Много повече от колкото периода на 20-те и 30-те години на ХХ век например. Ето защо решихме да стартираме с протоколите на Политбюро от 1944 г. до 1989 г.

С какви трудности и проблеми се сблъскахте в процеса на реализация на проекта?

- Практически това бе първият проект за дигитализация на голяма архивна колекция у

Написано от Христо Христов
Събота, 08 Септември 2012 09:51

нас. Ето защо проблемите се оказаха до толкова големи, че се наложи да отложим с близо 9 месеца официалния старт на уеб-сайта.

Първоначално оценката, която получих бе, че става дума за 22 000 страници с протоколи на Политбюро. В хода на работата през 2011 г. те нараснаха до близо 80 000. Толкова приблизително колегите ни от София, Ловеч, Благоевград и Пазарджик сканираха до края на миналата година. И когато започнахме да подреждаме дигитализираните вече образи се оказа, че за годините 1948-1965 г. не разполагаме с почти нито един сканиран протокол. Наложихме се да влезем отново в архивохранилищата и да прегледаме де визу 19 000 архивни единици (папки).

Така открихме нови близо 20 кашона с документи или около 70 хил. страници. Честно казано и аз от началото смятах, че тези 22 хил. страници едва ли са всички протоколи на Политбюро, но не можех и да помисля, че разликата ще е не няколко процента, а близо 10 пъти. Изправяйки се пред тези изключително ценни и непознати за нашата историческа наука документи решихме да разделим проекта по публикуването им на две части. Сега представяме на публиката първата половина с протоколи, а втората половина, чието сканиране в момента почти приключва, ще бъде пусната през 2013 г.

За да “компенсираме” забавянето обаче наред с протоколите на Политбюро на БКП на сайта могат да бъдат намерени всички секретни решения на висшето партийно ръководство. Тук са решенията за отпускането на милиардни кредити в оръжие на Ирак, Либия, Нигерия, за строежа на АЕЦ Белене и за отпускането на помощи на братските комунистически партии във Виетнам, Афганистан и Никарагуа.

Колко души бяха ангажирани за какъв срок беше реализирана тази част от дигитализирането на националните архиви?

- През миналата година първите 80 000 страници бяха дигитализирани от 7 архивисти в София, Благоевград, Пазарджик и Ловеч. Тази година обаче се наложи 4-ма други да хвърлят огромен труд за проверка на качеството на дигиталните образи, за тяхната подредба, снабдяването им с метаданни (които позволяват търсене по теми) и пр.

Как стои въпроса с личните данни и класифицираната информация? И ако е имало проблеми по какъв начин бяха решени те?

- И Законът за защита на личните данни, и Законът за националния архивен фонд изрично посочват, че съхраняваните в архива документи не съдържат лични данни. Водейки се обаче от европейската практика и желанието ни за почтеност, след прегледа на документите решихме да изключим от публикацията съвсем ограничено количество данни, които бяха преценени като чувствителни (осветяващи агенти на ДС, лични данни на непублични фигури или информация, свързана със здравния им статус). Разбира се, съгласно Закона за Националния архивен фонд, тези документи продължават да са напълно достъпни в читалните на ДА "Архиви".

Може ли да се каже, че дигиталната революция за националните архиви е започнала и какви са следващите предизвикателства пред агенцията в процеса на дигитализация?

- Да, най-сетне и българските архиви могат да се похвалят с първата по-сериозна документална колекция, достъпна онлайн. В най-скоро време ще представим на публиката още две подобни дигитални архивни колекции – списъкът на загиналите през Балканските войни и полицейските досиета от периода преди 1944 г.